

Всеукраїнський референдум: конституційно-правові основи

Каранда С.Г., студент 4-КА курсу ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Солоненко О.М.*

Відповідно до статті 69 Конституції України: «Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії». З метою реалізації цього права Верховною радою України був розроблений механізм здійснення громадянами права народного волевиявлення через всеукраїнський референдум прийняттям 6 листопада 2012 року Закону України «Про всеукраїнський референдум», який замінив собою Закон від 03 липня 1991 року «Про всеукраїнський та місцеві референдуми».

Предметом всеукраїнського референдуму можуть бути будь-які питання за винятком тих, вирішення яких референдумом не допускається Конституцією України, законами України, а саме референдумів щодо питань податків, бюджету та амністії (ст. 74 Конституції України).

Закон встановлює, що предметом всеукраїнського референдуму може бути: схвалення нової редакції Конституції України, внесення змін до Конституції України, скасування, втрату чинності чи визнання нечинним закону про внесення змін до Конституції України; зміна території України; прийняття чи скасування закону України або внесення змін до чинного закону України.

Відповідно до закону, на всеукраїнський референдум можуть виноситися декілька питань з однієї проблеми. Закон встановлює, що президент України проголошує всеукраїнський референдум за народною ініціативою, якщо його ініційовано з додержанням встановлених у Конституції та законів вимог щодо організації і порядку проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою. Такою вимогою є збір підписів не менш ніж 3 мільйонів громадян України, які мають право голосу, за умови, що підписи за проведення такого референдуму зібрано не менш, ніж у 2/3 областей України, і не менш, ніж по 100 000 підписів у кожній області. Збір підписів здійснюється ініціативною групою, яка утворюється на зборах, в яких бере участь не менш як 2 000 громадян України, які мають право голосу. Організаторами зборів можуть бути громадяни України, яким на день проведення зборів виповниться вісімнадцять років, політичні партії України, всеукраїнські громадські організації, зареєстровані відповідно до законодавства України. Ініціативна група має бути зареєстрована у ЦВК перш ніж розпочати збір підписів.

Суб'єктами призначення або проголошення всеукраїнського референдуму є президент і Верховна Рада. Суб'єктами ініціювання всеукраїнського референдуму є український народ і Рада у випадках і порядку, встановленому Конституцією та законами.

Організація та підведення підсумків всеукраїнського референдуму покладається на Центральну виборчу комісію. На неї покладається формування виборчих списків, формування дільниць, підведення та оголошення підсумків. Фінансування референдуму здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Відповідно до закону результати народного волевиявлення, висловлені на всеукраїнському референдумі, є обов'язковими. Правовим наслідком народного волевиявлення на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою є остаточними та не потребують затвердження або схвалення будь-якими органами державної влади і є обов'язковими для виконання громадянами України, органами державної влади України, яких воно стосується та до повноважень яких віднесено. Що стосується правових наслідків всеукраїнського референдуму, призначеного Президентом України та Верховною Радою України, то його рішення набирає чинності з дня офіційного оголошення результатів відповідного всеукраїнського референдуму, окрім випадків, коли дата набрання чинності таким Законом прямо передбачена положенням цього Закону.

За законом, в залежності від предмету референдуму, суб'єктами ініціювання всеукраїнського референдуму є Український народ, Верховна Рада України, суб'єктом призначення (проголошення) є Президент України та Верховна Рада України.

Незважаючи на значну свободу в питаннях, винесених на референдум, існують окрім зазначених в Конституції і інші обмеження щодо проведення референдуму. Так, на всеукраїнський референдум за народною ініціативою не може бути винесене (ініційоване) питання про зміну території України, а також тексти нової редакції Конституції України та законопроектів, що виносяться на конституційний та законодавчий референдум, не повинні скасовувати чи

обмежувати зміст та обсяг існуючих прав і свобод людини і громадянина або бути спрямованими на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України.

Прийняття у 2012 році Закону «Про всеукраїнський референдум» є вагомим кроком вперед до встановлення народовладдя в Україні. Незважаючи на ті дискусії, які виникли в політичних колах після його прийняття, Закон надав громадянам важливі важелі впливу на владу безпосередньо. Недосконалість попереднього законодавства призвела до ігнорування волевиявлення народу у 2000 році. Сучасна законодавча база має усунути всі недоліки, які завадили впровадженню в життя волі народу через таку форму безпосередньої демократії як референдум.

Роль правоохоронних органів у формуванні правової держави в умовах євроінтеграції України

Князєв Ю.В., курсант ННШФПМГБНГУ НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Завальний А.М.*

Правова держава - форма організації державної влади, за якої верховенство в усіх сферах життя належить правовому закону. У правовій державі всі - і державні органи, і громадяни - однаковою мірою відповідальні перед законом. Правова держава є альтернативою авторитаризму, тоталітаризму і анархії. В такій державі реалізуються всі права людини, здійснюється розподіл влади на законодавчу, виконавчу, судову.

Сучасне розуміння сутності правової держави пов'язане з розвитком правової системи, рівнем реалізованості й захисту прав і свобод громадян, розвитком інститутів громадянського суспільства, з принципом взамовідповідальності особи і держави, верховенством права в усіх сферах суспільного життя, з механізмом стримувань і противаг в органах державної влади. Поширеним серед науковців є й таке розуміння її сутності: це держава, що складається з громадян, котрі мають високий рівень правової культури й формують державну владу, яка є демократично-організованою, із апаратом управління, залежним від суспільства, що за допомогою ефективних законів забезпечує реалізацію суверенних прав і свобод громадян.

Забезпечення, а, відповідно, і захист прав та свобод людини і громадянина, є не просто окремим завданням правової держави, а її цільовою метою, генеральним напрямом діяльності, який має втілюватись в усіх сферах державного управління. Права і свободи людини та громадянина становлять не якийсь абстрактний зміст правової держави, а вимагають від неї розв'язання цілком конкретних завдань - визнання та забезпечення таких прав, свобод і законних інтересів. Саме тому правоохоронним та судовим органам, які здійснюють захист прав і свобод людини і громадянина, контроль за додержанням законодавчими, виконавчими та судовими органами положень Конституції та інших нормативно-правових актів, належить особлива роль у формуванні правової держави в Україні.

Процес формування правової системи України відповідно до європейських правових стандартів є складним і багатофункціональним, що підтвердили останні політичні події в Україні. У цілому ж така динаміка в Україні є позитивною і закріплена була ще 22 лютого 2013 р. у Заяві Верховної Ради України «Про реалізацію євроінтеграційних прагнень України та укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом».